ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

Факультет_____біолого-екологічний_____

Кафедра_____біохімії та фізіології_____

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-педагогічної роботи
_____Дмитро СВИНАРЕНКО
“___”_____2020

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКП 2.1 АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ

для здобувачів вищої освіти

рівень вищої освіти _____*перший (бакалаврський)*_____

галузь знань_____09 Біологія_____

спеціальність _____091 Біологія_____

спеціалізація_____
(за наявності)

освітня програма_____

факультет/центр___центр заочної та вечірньої форм навчання___

вид
дисципліни_____обов’язкова_____

Дніпро
2020

Розробник:
Хоменко Олена Миколаївна, доцент кафедри біохімії та фізіології, кандидат біологічних наук, доцент
Робоча програма схвалена на засіданні кафедри біохімії та фізіології
Протокол від 2020 року №

Завідувачка кафедри біохімії та фізіології
_____ (Галина УШАКОВА)

Погоджено із завідувачами випускових кафедр:
кафедри мікробіології, вірусології та біотехнології; кафедри загальної біології та водних біоресурсів; кафедри біохімії та фізіології; кафедри фізіології та інтродукції рослин; кафедри зоології та екології
зі спеціальності 091 Біологія

за освітньою програмою Мікробіологія та вірусологія
_____ _____ (Т. СКЛЯР)
(дата) (підпис) (прізвище та ініціали)

за освітньою програмою Системна біологія та гідробіоресурси
_____ _____ (О. МАРЕНКОВ)
(дата) (підпис) (прізвище та ініціали)

за освітньою програмою Біохімія та фізіологія
_____ _____ (Г. УШАКОВА)
(дата) (підпис) (прізвище та ініціали)

за освітньою програмою Біорізноманіття та ланшафтний дизайн
_____ _____ (Ю. ЛИХОЛАТ)
(дата) (підпис) (прізвище та ініціали)
_____ _____ (О.ПАХОМОВ)
(дата) (підпис) (прізвище та ініціали)

Ухвалено на засіданні науково-методичної ради біолого-екологічного факультету
Протокол від. “ 14 ” вересня 2020 року № 1

Голова НМРФ _____ (Світлана КИРИЧЕНКО)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри
_____*на наступний навчальний рік*
назва кафедри)

20__/20__ н. р. протокол №____, від «___» _____ 20__ р.
20__/20__ н. р. протокол №____, від «___» _____ 20__ р.
20__/20__ н. р. протокол №____, від «___» _____ 20__ р.
20__/20__ н. р. протокол №____, від «___» _____ 20__ р.

«АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ»

Спеціальності 091 Біологія

Навчальний рік	Курс	Семестр	Підсумк. контроль			Індивід. завдання		Кредитів ECTS	Обсяг роботи студента (години)					
										аудиторні				
			екзамен	залік	курс. робота	форма	кількість		всього	всього аудиторні	лекції	практичні	лабораторні роботи	самостійна робота
Денна форма навчання														
2020/21														
20__/__														
20__/__														
20__/__														
20__/__														
Заочна форма навчання														
2020/21	2	1	-	-	-	-	-	1,0	40	10	4	-	6	30
		2	2	-	-	кнр	1	1,0	-	-	-	-	-	35
20__/__														
20__/__														
20__/__														
20__/__														

1. Мета дисципліни

Відповідно до освітніх програм: **«Біологія», «Біохімія та фізіологія», «Мікробіологія та вірусологія», «Системна біологія та гідробіоресурси»**, мета дисципліни «Анатомія людини» полягає у формування у випускників теоретичних основ і принципів будови тіла людини як цілісної системи, сукупності його органів і систем, взаємопов'язаних між собою та з оточуючим середовищем, інтересу до подальшого навчання та зацікавленості до більш поглибленого вивчення окремих областей біології.

Програмні компетентності за дисципліною:

ФК02. Демонстрування базових теоретичних та методологічних знань в галузі біологічних наук та на межі предметних галузей.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни

Базові знання зі шкільного предмету «Біологія».

3. Результати навчання за дисципліною та їх співвідношення із програмними результатами навчання

У результаті вивчення дисципліни фахівець повинен ***знати:***

- ту чи іншу кістку людини відповідно до окремого розділу скелету;
- використовуючи навчальні плакати, муляжі, визначити певну м'язову групу та повідомити про її специфічну функцію.

У результаті вивчення дисципліни фахівець повинен ***вміти***:

- за допомогою вологих препаратів знайти певні органи, вказав особливості їх будови;
- користуючись орієнтовними лініями, вказати місце розташування певних органів на живій людині;
- визначати тип конструкції тіла; знати розташування антропометричних точок, щоб мати чітке уявлення про загальні розміри, форму та пропорції тіла.

Програмні результати навчання за дисципліною:

РН08. Визначати основні терміни, концепції, завдання біологічної науки.
РН09. Оперувати основними теоріями і законами в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей.
РН11. Застосовувати знання з систематики, методи виявлення та ідентифікації неклітинних форм життя, прокаріот і еукаріот для вирішення конкретних біологічних завдань.
РН13. Описувати фундаментальні біологічні процеси, будову та функції живих організмів.
РН20. Застосовувати у практичній діяльності методи визначення структурних та функціональних характеристик біологічних систем на різних рівнях організації.

4. Структура навчальної дисципліни

Форма навчання __*заочна*__

Спеціальність 091 Біологія

1, 2 семестр

№ з/п	Номер і назва теми	Кількість годин*				Роки**			
		лекції	практичні	Лабораторні заняття	Самостійна робота	2020/21 н.р.	2021/22 н.р.	2022/23 н.р.	2023/24н.р.
1	Тема1. Поняття про організм як цілісну систему.	0,25			6				
2	Тема 2. Основні етапи онтогенезу людини.	0,5		0,5	6				
3	Тема 3. Остеологія.	0,25		0,5	6				
4	Тема 4. Міологія	0,25		1	6				
5	Тема 5. Будова травної системи.	0,25		0,5	6				
6	Тема 6. Будова та топографія органів дихання.	0,5		0,5	7				
7	Тема 7. Загальна характеристика серцево-судинної та лімфатичної системи.	0,5		0,5	7				
8	Тема 8. Загальні характеристика нервової системи .	0,5		0,5	7				
9	Тема 9. Аналізатори і органи чуття.	0,5		1	7				
10	Тема 10. Будова залоз зовнішньої та внутрішньої секреції.	0,5		1	7				
	ВСЬОГО	4	0	6	65				

Примітки:* Години зазначають для денної, заочної та вечірньої форм навчання в окремих таблицях (у разі потреби)
** Зазначається збільшення (зменшення) годин за темами у разі потреби. (Наприклад: +2л, -4пр.

5. Схема формування оцінки

5.1 Шкала відповідності оцінювання:

Відмінно / Excellent	Зараховано/Passed	90–100
Добре / Good		82–89
		75–81
Задовільно / Satisfactory		64–74
		60–63
Незадовільно / Fail	Не зараховано/Fail	0–59

5.2. Форми та організація оцінювання:

Поточне оцінювання *(заочна форма навчання):*

Спеціальність 091 Біологія

1,2 семестри

Форма оцінювання	*Терміни оцінювання (тиждень)*	*Максимальна кількість балів*
Оцінювання виконання, оформлення й захисту лабораторних робіт	*За розкладом занять ЦЗВФН осінньої сесії*	**40** 9 робіт х 5б. = 45б.
Оцінювання виконання індивідуальних завдань (КМР)	*За розкладом занять ЦЗВФН літньої сесії*	**15** 1 кмр х 15б. = 15б.
Максимальна кількість балів за поточне оцінювання		**60** ***балів***

Захист курсової роботи / проекту:

Курсова робота не передбачена навчальним планом

Підсумкове оцінювання *(заочна форма навчання)*

Форма оцінювання	*Терміни оцінювання (тиждень)*	*Максимальна кількість балів*
Екзамен	*За розкладом занять ЦЗВФН літньої сесії*	***40***

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (у разі потреби)

Мультимедійні програми, вологі препарати, *фільми* та *презентації* зі схемами та ілюстраціями за основними темами дисципліни.

Обладнання: секундомір, обладнання для антропометричних досліджень, динамометри, тонометри, спірометри, ростомір, лічильники, ваги, комп’ютери.

7. Рекомендована література:

Основна: *(Базова)*

1. *Коляденко Г.І.* Анатомія людини: підручник. – К.: Либідь, 2018. – 384с.
2. *Анатомія людини: підручник / С.Ю. Кравчук, В.Г. Черкасов.* – Вінниця: Нова книга, 2018. – 680 с.
3. *Свиридов О.І.* Анатомія людини: підручник / За ред. І.І. Бобрика. – К.: Вища шк., 2000.- 399с.
4. *Анатомія людини: в 3 т.: підручник / А.С. Головацький, В.Г. Черкасов, М.Р. Сапін.* – 3-є вид., доопрацьоване. – Вінниця: Нова Книга, 2013. – 1200с.
5. *Самусєв Р. П.* Атлас анатомії людини: навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. / Р. П. Самусєв, В. Я. Липченко. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2011. – 751 с.
6. *Human Anatomy Atlas (Visible Body).*Доступ: https://zspace.com/videos/how-to-human-anatomy-atlas

Додаткова:

1. *Анатомія та фізіологія людини: підручник* / П.І. Сидоренко, Г.О. Бондаренко, С.О. Куц. – Київ: Медицина, 2015 . – 200 с.
2. *Анатомія та фізіологія з патологією /* За ред. Я.І. Федонюка, Л.С. Білика, Н.Х. Мікули. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. – 680 с.
3. *Воронова Н.В.* Анатомия центральной нервной системы: Уч. пос. д. вуз. / Н.В. Воронова, Н.М. Климова, А.М. Менджерицкий. — М.: 2005. — 128 с.
4. *Мак-Комас А.Д.* Скелетные мышцы (строение и функции): учеб. пособие / А.Дж. Мак-Комас. – Киев: Олимпийская литература, 2001. –406с.
5. *Міжнародна анатомічна номенклатура (Nomina anatomica): посібник /* уклад.: проф. К.А. Дюбенко. – Київ: Перун, 1997. – 300 с.
6. *Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) /* За ред. В.Г. Черкасова. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – 392 с.
7. *Обухов Д. К.* Эволюционная морфология нервной системы позвоночных: учебник для бакалавриата и магистратуры / Д. К. Обухов, Н. Г. Андреева. — 3-е изд., испр. и доп. — М. : Издательство Юрайт, 2018. — 384 с.
8. *Основы анатомической структуры и двигательной функции мышц: учеб. пособие /* В.Л. Богуш, А.С. Яцунский, О.В. Сокол, В.Д. Мартин, О. И. Резниченко. – Николаев: НУК, 2013. – 194 с.
9. *Сапин М.Р.* Анатомия человека : учеб. пособие / М.Р. Сапин, З.Г. Брыксина. В2 кн. Кн.1. – М.: Академия, 2006.-300с.
10. *Сапин М.Р.* Анатомия человека : учеб. пособие / М.Р. Сапин, З.Г. Брыксина. В2 кн. Кн.2. – М.: Академия, 2006.-384с.
11. *Сапин М.Р.* Анатомия и физиология человека (с возрастными особенностями детского организма): учеб. пособие / М.Р. Сапин, В. И. Сивоглазов. – Изд. 3-е, стер. – Москва: Академия, 2002. – 438 с.
12. *Сили Р.Р.* Анатомия и физиология: учебник в 2-х кн. / Ред Р. Сили, Трент Д. Стивенс, Филип Тейт. – Киев: Олимпийская литература, 2007. – 662 с.

13. *Синельников В.Д.* Атлас анатомии человека (в четырёх томах) – М.: Медицина, 1965.
14. *Стебельский С.Е.* Анатомия сосудистой и периферической нервной систем человека: атлас схем / С.Е. Стебельский, В.Д. Маковецкий, Т.П. Стефановская. – Киев: Вища школа, 1984. – 165 с.
15. *Федюкович Н.И.* Анатомия и физиология человека: учеб. пособие / Н.И. Федюкович. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 415 с.
16. *Функциональная анатомия опорно-двигательного аппарата: учеб. пособие* / Э.А. Мазонко, Г.И. Серебряков, Е.А. Белобородова, Ю.Н. Глухих. – Омск, 1990. – 38 с.
17. *Функціональна анатомія: підручник* / За ред. Я.І. Федонюка, Б.М. Мицкана. - Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2007. – 541 с.
18. *Хоменко Б.Г.* Анатомія людини (практикум). – К.: Вища шк. , 1998. – 184с.

8. Інформаційні ресурси:

1. http://repository.dnu.dp.ua:1100/?page=inner_lessons&id=430
2. http://www.medicalstudent.com/
3. http://meduniver.com/Medical/Anatom/
4. https://rozetka.com.ua/47767294/p47767294/?gclid=CjwKCAjwwtTmBRBqEiwA-b6c_2GwptFSWCwtRbbb0a164tHKVhA_1RUe-MvtjjG8V1d1hZPAwFG5XhoC5gUQAvD_BwE
5. http://shron1.chtyvo.org.ua/Fedoniuk_YaI/Anatomiia_ta_fiziolohiia_z_patolohiieiu.pdf
6. https://www.rulit.me/books/anatomiya-lyudini-download-free-169398.html

Додаток (НМКД)

Тематика лабораторних робіт
здобувачів вищої освіти *заочної форми навчання*

Спеціальність 091 Біологія

Назви розділів і тем	**Кількість годин**
Тема 1. Будова скелету тулуба.	**0,5**
Тема 2. Будова скелету верхніх кінцівок і черепу.	**0,5**
Тема 3. М'язи грудей, спини, живота, шиї.	**0,5**
Тема 4. М'язи верхніх, нижніх кінцівок, м'язи голови.	**0,5**
Тема 5. Будова травної системи.	**0,5**
Тема 6. Будова органів дихання.	**0,5**
Тема 7. Будова серця. Система органів кровообігу та лімфообігу.	**0,5**
Тема 8. Неврологія. Будова спинного та головного мозку, периферичної нервової системи.	**0,5**
Тема 9. Аналізатори та органи чуття, органи ендокринної секреції.	**2**
Усього годин:	**6**

Тематика самостійної роботи
здобувачів вищої освіти *заочної форми навчання*

Спеціальність 091 Біологія

Зміст самостійної роботи	**Кількість годин**
Тема 1. Поняття про організм як цілісну систему. Різноманітність клітин та їх будова. Тканини.	**6**
Тема 2. Основні етапи онтогенезу людини. Гістогенез. Органогенез.	**6**
Тема 3. Остеологія. Види з'єднання кісток.	**6**
Тема 4. Міологія. Розвиток м'язів. Робота м'язів. Допоміжні апарати м'язів.	**6**
Тема 5. Будова травної системи. Очеревина, сальник, залози травної системи.	**6**
Тема 6. Будова та топографія органів дихання. Акт дихання.	**7**
Тема 7. Загальна характеристика серцево-судинної та	**7**

лімфатичної системи. Венозні анастомози.	
Тема 8. Загальні характеристика нервової системи. Черепні нерви, стовбур мозку, архітектоніка кори головного мозку.	**7**
Тема 9. Аналізатори і органи чуття. Провідні шляхи аналізаторів. Кіркові кінці аналізаторів. Взаємодія аналізаторів.	**7**
Тема 10. Будова залоз зовнішньої та внутрішньої секреції. Екзо- та ендокринна частина залоз змішаної секреції.	**7**
Усього годин:	**65**

Форми контролю (елементи контролю): оцінювання виконання лаборторних робіт, оцінювання питань КМР.